

MILJØPLAN FOR ELVERUM KOMMUNE

DEL 2. HANDLINGSPROGRAM

Vedtatt i kommunestyret 27.09. 2006

Revideres 2007

1. MILJØPLANENS OPPBYGGING

Del 1 av miljøplanen er nettsiden **Miljøstatus i Elverum**. Miljøstatus for kommuner er et initiativ fra Statens Forurensningstilsyn (SFT) og UNEP/GRID - Arendal som legger til rette for kommuner som ønsker å benytte Internett for å informere om miljøsituasjonen. En sentral del av initiativet er bruken av programvaren Publik it med en integrert mal for kommunal miljøstatus. Denne er samordnet med en nasjonal miljøstatus, **Miljøstatus i Norge** (www.miljostatus.no) og en fylkesvis miljøstatus. Fra nettstedet Miljøstatus i Norge kan en søke over til miljøstatus i fylkene og miljøstatus i kommunene.

Nettsiden **Miljøstatus i Elverum** vil bli kontinuerlig oppdatert og så langt mulig holdt à jour. Det er også en link til **Miljøstatus i Elverum** fra Elverum kommunes hjemmeside.

Følgende hovedtemaer er beskrevet under **hvilke miljøtema er viktige?**

Avfall

Biologisk mangfold

Forurensning

Friluftsliv

Kulturlandskap i Elverum

Vann og vassdrag

Under beskrivelse av **hva påvirker miljøet**, er foreløpig følgende to tema beskrevet:

Avløp

Landbruk

I tillegg vurderes temaet **Folkehelsebyen Elverum** å bli beskrevet og lagt ut på nettstedet **Miljøstatus i Elverum**.

Del 2 av miljøplan for Elverum er **handlingsprogram**.

Handlingsprogrammet er bygget opp i tabellform slik at en ved å gå fra venstre til høyre i tabellen kan følge en tråd fra nasjonal målsetting til den lokale målsettingen og tiltak knyttet til det kommunale målet. Tiltakene er

videre prioritert og ansvarsplassert. Enkelte tiltak viser til vedlegg. Vedleggene er mer detaljerte beskrivelser av enkelte tiltak med en stiplet kostnadsramme.

2 NASJONALE MILJØMÅL OG KOMMUNALE SATSINGSOMRÅDER

Oppsettet i handlingsprogrammet bygger på oppsettet Miljø- og naturressursplan for Elverum 1997 - 2000. Nasjonale miljømål er hentet fra Miljøstatus i Norge, tema mål og nøkkeltall. Bare nasjonale mål på lokale satsingsområder er satt inn i tabellen. For fullstendig oversikt over nasjonale miljømål henvises til nettsiden **Miljøstatus i Norge** (miljostatus.no).

Elverum kommunes innsatsområder har fått en lokal tilpasning.

Hensikten med å bygge opp handlingsprogrammet vårt på denne måten er å få til en helhetlig miljøvernsatsing fra det nasjonale til det lokale plan. Vi forsøker å konkretisere de nasjonale miljøvernmålsettingene og vise at Elverum kommune er med på å bygge opp under den nasjonale satsingen.

3 PRIORITERTE INNSATSOMRÅDER I ELVERUM

Elverum har plukket ut følgende seks innsatsområder som kommunen vil satse på i de nærmeste årene:

- **Avfall og gjenvinning**
- **Lokal luftkvalitet, luftforurensing**
- **Støy**
- **Vann**
- **Miljøvennlig drift av Elverum kommune**
- **Grønn energi**

4 KOMMENTARER TIL INNSATSOMRÅDENE

Avfall og gjenvinning

Nasjonalt mål er definert ved at veksten i generert avfallsmengde skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten. Elverum kommunes verktøy for å innfri nasjonal målsetting er Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap SØIR. Beskrivelsene under dette satsingsområdet er utarbeidet i samarbeid med daglig leder i SØIR og tilpasset selskapets utviklingsplaner.

Folkehelsebyen

- **FYSAK-tiltak oer overført folkehelseprosjektet fra 01.01. 2007.**
- **Utvikling av Elverum som «sykkelby» følges opp gjennom revidering av trafikksikkerhetsplanen.**

Lokal luftkvalitet, luftforurensing

Sentrumsområdet i Elverum har målinger av svevepartikler med diameter under 10µp fra 1981-83. Målingene har vist høye konsentrasjoner i perioder med kaldt og stille vær om vinteren som følge av vedfyring. Trafikkmengden har også økt sterkt på hovedvegene som går gjennom Elverum sentrum. Dette fører i perioder om vinteren og våren til spredning av svevestøv i nærområdet langs de mest trafikkerte vegene. Dette er miljøtema hvor det er satt nasjonale mål men hvor det i Elverum er behov for å foreta nye registreringer for å innhente kunnskap om forurensningsnivå og utvikling i sentrumsområdet.

De senere årene har innbyggerne i Elverum vært belastet med til dels store luktplager. Kildene til luktspredning er i hovedsak anlegg hvor det behandles avfall. Dette er en type aktivitet som krever konsesjon fra Fylkesmannen i Hedmark. Det er også Fylkesmannen som har kontrollansvar på dette området. Fire avfallsselskaper er gitt konsesjon til sin aktivitet i kommunen, dette er SØIR, Hera vekst AS, Norsk gjenvinning AS og Renovasjon og Containerutleie AS. Elverum kommune forventer at renovasjonsselskapene i kommunen stiller strenge miljøkrav til sin aktivitet. Dette innebærer bl.a. en sterk oppfordring til å gjennomføre miljøsertifisering av virksomhetene.

Støy

Elverum er utsatt for støy fra vegtrafikk, tog, industri og militær aktivitet i regionen. Nasjonal målsetting er at støyplagen skal reduseres med 25 prosent innen 2010 i forhold til 1999. Dette innebærer at tema støy må vurderes i kommunens arealplanlegging og reguleringsaktivitet. Kommunen skal motta kartfestede bergninger på grunnlag av gjeldende retningslinjer og gjøre informasjonen lett tilgjengelig for befolkningen.

Vann

Nasjonale målsettinger fastslår at det skal sikres en vannkvalitet i ferskvannsføremster som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer og som ivaretar hensynet til menneskers helse og trivsel. Elverum kommune vil følge opp dette ved å legge opp rutiner for overvåking av vann og vassdrag. Dette er tiltak som i all hovedsak ligger inne i plan for vann og avløp. Temakart for vann og vannkvalitet vil bli utviklet videre.

Miljøhensyn ved drift av Elverum kommune

Til slutt vil vi se på Elverum kommune som en bedrift som vil gå foran som et godt eksempel for andre aktører i lokalsamfunnet.

Vi vil legge opp rutiner for dokumentasjon av miljøvennlig drift av kommunale virksomheter og tjenestetilbud. Minimumskravet er at alle virksomheter og tjenestetilbud skal innfri kravet som settes i sertifiseringsordningen MILJØFYRTÅRN. Virksomheter som ønsker å la seg sertifisere oppfordres til å gjennomføre dette.

Det legges også opp til at prosjektgruppa for miljøplan møtes i august hvert år. Formålet med møtet er å rullere miljøplan, del 2, Handlingsprogram og årlig komme med nye innspill i forbindelse med budsjettbehandlingen.

Satsingsområde: Avfall og gjenvinning

Strategisk mål:

Det er et mål å sørge for at skadene fra avfall på mennesker og naturmiljø blir så små som mulig. Avfallsproblemene skal løses gjennom virkemidler som sikrer en samfunnsøkonomisk god balanse mellom omfanget av avfall som genereres, og som gjenvinnes, forbrennes eller deponeres.

Nasjonale mål	Kommunale mål	Strategi/Tiltak	Prioritet	Ansvar
<p>Nasjonalt mål 1</p> <p>Utviklingen i generert mengde avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Avfallsproduksjonen skal ligge under landsgjennomsnittet. ➤ Gjennomsnittlig renovasjonsgebyr skal være under landsgjennomsnittet. ➤ Stimulere til økt bevissthet omkring forebygging og kildesortering. 	<p>Sende ut informasjon til innbyggerne og bedrifter minst 2 ganger pr. år.</p> <p>Rapport med avfallsstatistikk forelegges kommunestyret en gang i året.</p>		Sør-Østerdal interkommunale avfallsselskap
<p>Nasjonalt mål 2</p> <p>Det tas sikte på at mengden avfall til gjenvinning skal være om lag 75 prosent i 2010 med en videre opptrapping til 80 prosent, basert på at mengden avfall til gjenvinning skal økes i tråd med hva som er et samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utvikle rasjonelle behandlingssystemer for husholdning og næringsliv. ➤ Vi skal ha best mulig kildesortering, mengden avfall tilgjenvinning skal være 80% innen 2010. ➤ Holde god oversikt over avfallstrømmen gjennom etablert system. ➤ Bioavfall som oppstår i regionen skal primært gjenvinnes lokalt. ➤ Utvikle behandlingsanlegg for bio-avfall på Hornmoen slik at miljø-ulemper reduseres til et minimum. 	<p>Utarbeide tilbud for deler av næringslivet som kan slutte seg til SØIR`s system.</p> <p>Nytt lukket behandlingsanlegg for bioavfall er i drift. Dette bidrar til</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. at drift av anlegget ikke fører til luktulemper for nærmiljøet jfr. utslippstillatelse fra Fylkesmannen 30. november 2004. 2. miljøriktig behandling av animalske biprodukter i henhold til EU-standard. 3. at sluttprodukt som biogass og kompost utnyttes til beste for lokal verdiskapning. <p>Oppfølging / tilbakemelding av luft/miljøet ved anlegget på gjenvinningsstasjonen på Hornmoen</p>	<p>Høy</p> <p>2007-2008</p>	Sør-Østerdal interkommunale avfallsselskap
<p>Nasjonalt mål 3</p> <p>Praktisk talt alt farlig avfall skal tas forsvarlig hånd om, og enten gå til gjenvinning eller være sikret tilstrekkelig nasjonal behandlingsskapasitet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Alt avfall skal leveres til godkjent anlegg 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opprettholde/utvikle dagens gode ordning. Sortere for material- energigjenvinning så langt det er teknisk mulig. ➤ Følge opp ulovlig deponering av avfall. ➤ Bidra til at næringsavfall blir håndtert i samsvar med nasjonalt regelverk og lokalpolitiske målsettinger ved å tilrettelegge for bl.a. miljøsertifisering av bedrifter. Miljøfyrårn. 	<p>Høy</p> <p>Høy</p>	Sør-Østerdal interkommunale avfallsselskap Plan, Utbygging, Kommunalteknikk.

Satsingsområde: Lokal luftkvalitet, luftforurensing

Strategisk mål:

Lokale luftforurensingsproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas.

Nasjonale mål	Kommunale mål	Strategi/Tiltak	Prioritet	Ansvar
<p>Nasjonalt resultatmål 1: Døgnmiddelkonsentrasjonen av svevestøv (PM10) skal innen 2005 ikke overskride 50 µg/m³ mer enn 25 dager pr. år og innen 2010 ikke mer enn 7 dager pr. år.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kommunen skal gjennom registreringer legge fram dokumentasjon på luftkvaliteten og luktbelastning i de tettest befolkede områdene. ➤ I Elverum skal befolkningen ha tilgang til registreringer som dokumenterer at nasjonale mål for lokal luftkvalitet innfris. ➤ Bidra til at etablert luktpanel holdes i drift over tid. Dette for å dokumentere omfang og utvikling av lukt fra komposteringsanlegget på Hornmoen. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Overvåking av luftkvalitet gjennom en vinter for å skaffe registreringer om partikkelutslipp i Elverum, kilder vegtrafikk og vedfyring. ➤ Bidra til at avfallsselskapene med datterselskaper utvikler og dokumenterer sitt miljøarbeid ved at de miljøsertifiseres etter ordningen miljøfyrtårn eller andre anerkjente sertifiseringsordninger. ➤ På grunnlag av registreringer, utarbeide kart over de mest forurensningsutsatte områdene i kommunen. ➤ På bakgrunn av luftregistreringer vurdere gjennomføring av holdningskampanje med tema vedfyring og åpen brenning. ➤ Vurdere behovet for å utarbeide lokal forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner. 	<p>2007/08</p> <p>2007/08</p>	<p>Plan og kommunalteknisk avdeling</p> <p>Selskapene</p>

Satsingsområde: Støy

Strategisk mål:

Støyproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas.

Nasjonale mål	Kommunale mål	Strategi/Tiltak	Prioritet	Ansvar
<p>Nasjonalt mål 1 Støyplagen skal reduseres med 25 % innen 2010 i forhold til 1999.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Det skal bygges opp en database som viser områder med støyplage med grunnlag i støyplageindeks. (SPI) ➤ Støyhensyn skal tas i all offentlig og privat planlagging. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samle registreringer utført i forbindelse med regulering og utbygging i en kommunedekkende base. ➤ Tallfeste antall støyutsatte boliger og personer i kommunen ➤ Kartlegge støyutsatte områder i Elverum, og foreslå konkrete tiltak ovenfor støyprodusent. ➤ Elverum kommune skal være pådriver for å etablere et forum hvor virksomhetsplan/årsplan for forsvarets aktivitet i Elverum utarbeides. 	<p>2007/-08</p>	<p>Plan og kommunalteknisk avd.</p>

Satsingsområde: Vann

Strategisk mål:

Det skal sikres en vannkvalitet i ferskvannsforekomster og i marine område som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer og som ivaretar hensynet til menneskers helse og trivsel.

Nasjonale mål	Kommunale mål	Strategi/Tiltak	Prioritet	Ansvar
<p>Nasjonalt mål 1 Utslippene av næringssaltene fosfor og nitrogen til eutrofi-påvirkede deler av Nordsjøen skal være redusert med omtrent 50 prosent innen 2005, regnet fra 1985.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elverum kommune skal gjennom systematisk registrering ha kunnskap om utviklingen av utslipp av næringsalter til resipientene i kommunen. På bakgrunn av denne kunnskapen skal det foretas målrettede tiltak for å redusere utslippene av næringsalter i vann og vassdrag. ➤ Utslipp som skyldes menneskelig aktivitet skal ikke begrense anvendelsen av bekker, elver og vann eller påvirke vannkvaliteten i disse slik at artsmangfoldet begrenses. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vedlikeholde kart over godkjente drikkevannskilder og vannreserver i kommunen. ➤ Videre utbygging av avløpsanleggene for å kloakkere større områder. ➤ Rehabilitering av eldre avløpsledninger for å hindre utlekking ➤ Jordbruket skal sørge for: <ol style="list-style-type: none"> 1. tilstrekkelig vegetasjonssoner mot vannveiene, 2. forebygge avrenning fra gjødselkjellere og siloanlegg 3. begrense uttak av vann til jordvanning for å opprettholde biologisk mangfold og bidra til at forsvarlig fortynningsevne kan opprettholdes. ➤ Avrenning fra veisystemer bør ikke føres direkte til bekker eller større vassdrag. 		Plan og kommunalteknisk avd. og kommunelegen

Satsingsområde: Miljøvennlig drift av Elverum kommune

Nasjonale mål	Kommunale mål	Strategi/Tiltak	Prioritet	Ansvar
<p>§ 1. Lovens formål. Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. §1 i Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25, september 1992</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elverum kommune må gå foran som et godt miljøeksempel for andre aktører i lokalsamfunnet. ➤ La miljøvern hensyn være en tungtveiende premiss i styring og drift av Elverum kommune. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ All virksomhet i Elverum kommune skal innfri generelle krav og aktuelle bransjekrav utarbeidet av stiftelsen MILJØFYRTÅRN. Virksomheter som ønsker sertifisering etter ordningen tilbys nødvendig bistand for å tilpasse rutiner til ordningen. MÅL: 5 virksomheter skal sertifiseres årlig. 5 barnehager sertifisert innen utgangen av 2007. Kostnad 10 000 pr. sertifisering. ➤ Innarbeide økologisk og riktig innkjøpsordning for Elverum kommune. ➤ Rullere kommunens miljøplan del 2, handlingsprogram årlig i forbindelse med budsjettbehandlingen. 	<p>2006-2010</p> <p>Årlig</p> <p>Årlig</p> <p>Årlig August</p>	<p>Plan og kommunalteknisk avd. Innkjøpsleder og avdelingene</p> <p>Barnehagene Plan og kommunalteknisk avd.</p> <p>Innkjøpsleder</p> <p>Plan og kommunalteknisk avd.</p>

Satsingsområde: Grønn energi

Nasjonale mål	Kommunale mål	Strategi/Tiltak	Prioritet	Ansvar
<p>Regjeringens mål i klimameldingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Norge skal ha verdens mest ambisiøse klimamål. Norge skal være karbonnøytralt innen 2050. Vi skal overoppfylle Kyoto-avtalen med 10 prosent, og innen 2020 skal vi redusere de globale utslippene tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elverum kommune skal arbeide for betydelig reduksjon av klimagasser lokalt og fra kommunens egen aktivitet. Lokale mål skal være i tråd med nasjonale mål. ➤ Elverum kommune skal delta aktivt i prosjektet ”Grønn utvikling i Sør-Østerdal”. ➤ Elverum kommune skal bidra til at lokalt næringsliv deltar aktivt i en grønn utvikling i regionen. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lokal energi- og klimaplan for Elverum utarbeides i samarbeid med region Sør-Østerdal. Økonomiske forhold er på plass. ➤ Bidra til at strategier og tiltak beskrevet i energi og klimaplanen gjennomføres i prosjektperioden. ➤ 1,5 mill er avsatt i lokalt klimafond. Tildelingskriterier skal utarbeides og vedtas innen utgangen av året. ➤ Utvikle nettstedet Miljøstatus i Elverum til å inkludere miljøindikatorer i nettverk med andre kommuner i prosjekter som «Grønne energikommuner» og «Livskraftige kommuner» i regi av Miljøverndepartementet og KS. 	<p>2007-2008</p> <p>2008-2012</p> <p>Des. 2007</p> <p>2007-2012</p>	<p>Plan og kommunalteknisk avd.</p> <p>Plan og kommunalteknisk avd.</p> <p>Plan og kommunalteknisk avd.</p> <p>Plan og kommunalteknisk avd.</p>